

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Nc/6/2016
Identifikačné číslo spisu:	1114202673
Dátum vydania rozhodnutia:	18.05.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Franciscy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1114202673.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ JUDr. M., CSc., sudkyne Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, 2/ JUDr. P., sudkyne Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, 3/ P., sudcu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, 4/ JUDr. M., sudkyne Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, 5/ JUDr. V., sudkyne Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, 6/ JUDr. F., bývajúcej v B., 7/ JUDr. M., bývajúcej v B., 8/ JUDr. P., PhD., sudkyne Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, proti žalovanej Slovenskej republike - Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné nám. č. 13, o zaplatenie úrokov z omeškania, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 4 C 20/2014, o vylúčenie sudkyne Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 4 Nc 4/2016, takto

rozhodol:

Predsedníčka senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Edita Bakošová nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 4 Nc 4/2016.

Odôvodnenie

Žalobcovia 1/ až 8/ sa v konaní domáhajú, aby žalovanej bola uložená povinnosť zaplatiť im do troch dní úroky z omeškania - každému zo sumy 104 566 € ročne od 9. februára 2011 do zaplatenia. Argumentujú tým, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 29. novembra 2010 č.k. 25 C 1/2010-148 bola žalovaná zaviazaná zaplatiť im po 100 000 € a tiež nahradiť trovy konania po 4 566 €. Napriek tomu, že tento rozsudok nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť, žalovaná dosiaľ ani po ich výzve nesplnila rozsudkom uloženú povinnosť.

Okresný súd Bratislava I uzneseniami z 8. septembra 2015 č.k. 4 C 20/2014-131, 4 C 20/2014-133, 4 C 20/2014-135, 4 C 20/2014-137, 4 C 20/2014-139, 4 C 20/2014-141, 4 C 20/2014-143 a 4 C 20/2014-145 vyzval žalobcov 1/ až 8/, aby každý z nich zaplatil v lehote desiatich dní doplatok súdneho poplatku za podanú žalobu vo výške 400,50 € určenej podľa položky 1a Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov.

Proti uvedeným uzneseniam podali žalobcovia 1/ až 8/ odvolanie s tým, že v danom prípade by sa pri

určovaní základu poplatku malo postupovať podľa § 7 ods. 5 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov. Pripomenuli, že žalované úroky z omeškania sú príslušenstvom pohľadávok, ktoré im boli priznané v konaní o ich tzv. antidiskriminačnej žalobe.

V priebehu odvolacieho konania, ktoré je vedené na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 7 Co 586/2015, 7 Co 587/2015, 7 Co 588/2015, 7 Co 589/2015, 7 Co 590/2015, 7 Co 591/2015, 7 Co 592/2015 a 7 Co 593/2015 sudkyne tohto súdu JUDr. Blanka Podmajerská a JUDr. Zuzana Mališová podľa § 15 ods. 1 veta prvá O.s.p. oznámili predsedovi Krajského súdu v Bratislave, že v ich prípade sú dané okolnosti, ktoré môžu vyvolať pochybnosti o ich nezaujatosti, a to preto, lebo v minulosti tiež podali tzv. antidiskriminačnú žalobu a podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vyjadreného v náleze z 11. septembra 2013 sp. zn. II. ÚS 16/2011 (ďalej len „Nález“) by sudcovia, ktorí sami podali takúto žalobu, nemali rozhodovať o obdobných žalobách sudcov.

Predseda Krajského súdu v Bratislave s prihliadnutím na to, že žaloba žalobcov 1/ až 8/ spočíva na skutkovom a právnom základe, ktorý je odlišný od skutkového a právneho základu, z ktorého vychádzajú tzv. antidiskriminačné žaloby, dospel k záveru, že nie je dôvod pochybovať o nezaujatosti JUDr. Blanky Podmajerskej a JUDr. Zuzany Mališovej. Vzhľadom na to postupoval podľa § 15 ods. 1 veta štvrtá O.s.p. a 18. apríla 2016 predložil spis na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“).

O tom, či JUDr. Blanka Podmajerská a JUDr. Zuzana Mališová, sudkyne Krajského súdu v Bratislave, sú vylúčené z prejednávania a rozhodovania vecí, má po pridelení vecí elektronickou podateľňou najvyššieho súdu a v súlade s rozvrhom práce tohto súdu na rok 2016 rozhodnúť senát „4 C“ najvyššieho súdu. JUDr. Edita Bakošová, riadiaca predsedníčka tohto senátu, oznámila 25. apríla 2016 predsedníčke najvyššieho súdu, že aj ona v minulosti podala tzv. antidiskriminačnú žalobu. So zreteľom na to a tiež s prihliadnutím na Nález vyslovila názor, že v jej prípade existujú skutočnosti, pre ktoré je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vecí.

Ustanovenie § 15 ods. 1 O.s.p. dáva predsedovi súdu možnosť posúdiť vo vlastnej kompetencii relevantnosť okolností, ktoré mu oznamuje niektorý sudca, a podľa výsledku tohto posúdenia prideliť vec inému sudcovi v prípade, že (predseda súdu) dospeje k názoru, že sudcom oznamované okolnosti sú relevantné z hľadiska možnosti vzniku pochybností o nezaujatosti alebo neobjektívnom prístupe tohto sudcu k prejednávanej veci. Ak však sudca, o ktorého vylúčenie ide, oznámi predsedovi súdu skutočnosti, ktoré predseda súdu nepovažuje za dostatočné na to, aby pridelil vec inému sudcovi, predseda súdu predloží vec na rozhodnutie nadriadenému súdu (v prípade najvyššieho súdu „inému senátu“) podľa ustanovenia § 16 ods. 1 veta štvrtá O.s.p.

Podpredsedníčka najvyššieho súdu 11. mája 2016 predložila spis v zmysle § 16 ods. 1 veta štvrtá O.s.p. senátu „3 C“ najvyššieho súdu s tým, že okolnosť uvádzaná riadiacou predsedníčkou senátu „4 C“ nepovažuje v danom prípade za významnú, lebo nárok, ktorý JUDr. Edita Bakošová uplatnila svojou tzv. antidiskriminačnou žalobou, bol vyvodzovaný zo skutkového a právneho stavu, ktorý je odlišný od skutkového a právneho stavu, z ktorého žalobcovia 1/ až 8/ vyvodzujú opodstatnenosť ich nároku v predmetnej veci.

V zmysle § 16 ods. 1 veta štvrtá O.s.p. o vylúčení sudcov najvyššieho súdu rozhodne do desiatich dní iný senát tohto súdu. Určenie iného senátu najvyššieho súdu vyplýva z rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2016, v zmysle článku IV. ods. 1, ktorého o vylúčení predsedu senátu a sudcov trojčlenných senátov rozhoduje senát s najbližším nižším poradovým číslom uvedeným v osobitnej časti rozvrhu práce.

Senát „3“ (ako iný senát najvyššieho súdu v zmysle § 16 ods. 1 štvrtá veta O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť možnosti vzniku pochybností o nezaujatosti JUDr. Edity Bakošovej z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal z § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na

ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezáujatosti. Mal na zreteli, že účelom tohto ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezáujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Právne relevantnou je existencia vzťahu sudcu, a to: 1. k veci (v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci) alebo 2. (k účastníkom konania, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom pomere k nim), alebo 3. k zástupcom účastníkov konania (ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2.).

Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu z prejednávania a rozhodovania veci predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi [čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb.], možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelennej veci skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezáujato a spravodlivo.

Európsky súd pre ľudské práva pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je vždy potrebné zohľadniť aspekty subjektívneho aj objektívneho charakteru. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti sa vyžaduje dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. aj k ich zástupcom. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti sudcu, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Sudca je predstaviteľ súdnej moci. Vymenovaním za sudcu vzniká a zánikom funkcie sudcu zaniká osobitný vzťah sudcu k štátu, z ktorého vyplývajú práva a povinnosti sudcu a štátu upravené zákonom. Štát v týchto vzťahoch nereprezentuje súd, na ktorom sudca vykonáva súdnictvo. Súdom, na ktorý bol sudca pridelený, je (len) osobným úradom sudcu, ktorý sa najmä po stránke organizačnej, hospodárskej, finančnej podieľa na zabezpečení podmienok pre riadny výkon súdnictva. Tento súd nie je oprávnený žiadnym spôsobom zasahovať do rozhodovania sudcov alebo ich akokoľvek ovplyvňovať. Práve osobitný vzťah sudcu k štátu musí sudcovi umožniť konať a rozhodovať nezávisle a nezáujato vo všetkých veciach, teda (dokonca) aj vo veciach, ktoré sa týkajú štátu.

Najvyšší súd k vyššie uvedenému len ako poznámku uvádza, že v obdobných prípadoch už v minulosti vyslovil názor, podľa ktorého dôvodom pre vylúčenie sudcu nie je sama skutočnosť, že súdnictvo vykonáva na súde, proti ktorému smeruje žaloba (viď napríklad rozhodnutie sp. zn. Nc 99/1999, 3 Nc 7/2010, 1 Nc 23/2013).

Nález charakterizuje tzv. antidiskriminačné žaloby sudcov ako žaloby, ktorými sa domáhajú určenia, že ich odmeňovanie je (v porovnaní so sudcami Špeciálneho súdu) v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania, a ktorými spravidla žiadajú priznať tiež náhradu ujmy spôsobenej im porušením zásady rovnakého zaobchádzania pri ich odmeňovaní. Podľa názoru ústavného súdu existuje v prípade takýchto žalôb sudcov riziko, že sudca bude pri rozhodovaní prerokúvanej veci motivovaný vyjadriť taký právny názor, ako to bolo v jeho osobnej veci, alebo ako by to bolo výhodné v jeho veci (založenej na rovnakých skutkových okolnostiach). Podľa názoru ústavného súdu sudcovia v zásade nemôžu posudzovať tzv. antidiskriminačné žaloby kolegov, ak sú sami žalobcami vo veci, ktorá má s posudzovanou vecou totožný skutkový a právny základ. Takíto sudcovia by podľa názoru ústavného súdu nemali rozhodovať ani o tom, či sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania iní sudcovia, ktorí tiež

podali tzv. antidiskriminačnú žalobu.

V konaní o tzv. antidiskriminačnej žalobe súd - vo všeobecnosti - posudzuje, či voči žalobcovi došlo zo strany žalovaného k diskriminačnému konaniu relevantnému podľa ustanovení zákona č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) a či je opodstatnená požiadavka žalobcu, aby žalovanému bola uložená niektorá z povinností, ktorá v zmysle tohto zákona môže viesť k odstráneniu diskriminácie a napraviť (zmierniť) jej dôsledky.

V danom prípade treba mať na zreteli, že otázka nastolená dávnejšou žalobou žalobcov 1/ až 8/, t.j. otázka, či došlo voči nim k diskriminačnému konaniu a či má žalovaná povinnosť uspokojiť ich nárok uplatnený tzv. antidiskriminačnou žalobou, už bola vyriešená právoplatným rozsudkom súdu.

„Novou“ žalobou, ktorá bola 29. januára 2014 doručená Okresnému súdu Bratislava I, uplatňujú žalobcovia 1/ až 8/ nárok na zaplatenie úroku z omeškania na tom skutkovom základe, že žalovaná riadne a včas neuspokojila ich pohľadávku priznanú právoplatným a vykonateľným rozsudkom. Z textu žaloby vyplýva, že uplatnený nárok vyvodzujú z právneho vzťahu medzi veriteľom a dlžníkom (§ 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a úrok z omeškania požadujú ako príslušenstvo pohľadávky (§ 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka) tvrdiac, že naň majú nárok so zreteľom na omeškanie dlžníka.

JUDr. Edita Bakošová - ako vyplýva z jej oznámenia adresovaného predsedníčke najvyššieho súdu - nepodala takú žalobu, akú v danom prípade podali žalobcovia 1/ až 8/. Podala tzv. antidiskriminačnú žalobu, teda inú žalobu, ktorou uplatnila svoje nároky na odlišnom skutkovom a právnom základe.

Vzhľadom na predmetnú odlišnosť dospel senát „3 C“ najvyššieho súdu k záveru, že v prípade JUDr. Edity Bakošovej, ktorá nemá žiadny pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom relevantný z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., nie je dôvod pochybovať o tom, že táto riadiaca predsedníčka senátu „4 C“ najvyššieho súdu bude v konaní o vylúčenie sudkýň JUDr. Blanky Podmajerskej a JUDr. Zuzany Mališovej konať a rozhodovať objektívne, nestranne a nezaujat.

Z týchto dôvodov rozhodol „iný senát“ najvyššieho súdu tak, že JUDr. Edita Bakošová nie je vylúčená z konania a rozhodovania veci, ktorá je na najvyššom súde vedená pod sp. zn. 4 Nc 4/2016.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.